

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod	24 Tachwedd 2020
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cynghorwyr Tony Thomas a Bobby Feeley / Angela Loftus
Awdur yr Adroddiad	Sue Lewis
Teitl	Strategaeth Dai a Digartrefedd Ddrafft.

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r Strategaeth Dai yn cael ei hadolygu a'i diwygio i ffurfio Strategaeth Dai a Digartrefedd newydd ar gyfer y Sir. Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad i'r Cabinet am y cynnydd a wnaed ynghyd â chyfle i gyfrannu at y strategaeth ddrafft cyn ei chyflwyno i'r Cyngor Llawn.
- 1.2. Mae sicrhau fod pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sydd yn bodloni eu hanghenion yn brif flaenoriaeth gorfforaethol a bydd datblygu fersiwn ddiwygiedig o'r Strategaeth Dai a Digartrefedd yn darparu fframwaith i bob swyddogaeth berthnasol o'r Cyngor er mwyn mynd i'r afael â'r flaenoriaeth yn llwyddiannus. Bydd y Strategaeth Dai a Digartrefedd yn darparu datganiad clir o weledigaeth ac amcanion y Cyngor ar gyfer tai yn y Sir am y 5 mlynedd nesaf.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Paratowyd yr adroddiad hwn er mwyn rhoi diweddariad i'r Cabinet ar gynnydd wrth ddatblygu'r Strategaeth Dai a Digartrefedd ddiwygiedig.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Cabinet yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn argymhell cyflwyno'r Strategaeth Dai a Digartrefedd Ddrafft i'r Cyngor er cymeradwyaeth.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1. Mae sicrhau fod pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sydd yn bodloni eu hanghenion yn brif flaenoriaeth gorfforaethol ac mae datblygu fersiwn ddiwygiedig o'r Strategaeth Dai a Digartrefedd yn hanfodol er mwyn mynd i'r afael â'r flaenoriaeth. Mae **Atodiad A** yn cynnwys crynodeb o'r Strategaeth Dai a Digartrefedd. Bydd y Strategaeth Dai a Digartrefedd yn darparu datganiad clir o weledigaeth ac amcanion y Cyngor ar gyfer tai yn y Sir. Mae prif destun y Strategaeth ddrafft ar gael yma:

<https://modern.gov.denbighshire.gov.uk/ecSDDisplay.aspx?NAME=SD1289&ID=1289&RPID=12281314&LLL=1>

4.2 Cymeradwywyd Strategaeth Dai Sir Ddinbych gan y Cyngor ar 1 Rhagfyr 2015 ac mae'n nodi gweledigaeth a nodau'r Cyngor ar gyfer tai yn y Sir dros gyfnod o bum mlynedd. Yn bwysig mae'n cynorthwyo i gyflawni blaenoriaeth o'r Cynllun Corfforaethol drwy ddarparu fframwaith a chynllun gweithredu i ddarparu (gan weithio gyda phartneriaid) pob swyddogaeth sy'n gysylltiedig â thai y Cyngor (preifat a chyhoeddus). Mae'r Strategaeth hefyd yn cyd-fynd â'r Cynllun Datblygu Lleol. Mae'r Strategaeth gyfredol yn nodi 5 "Thema" er mwyn targedu ardaloedd blaenoriaeth ar gyfer gweithredu:

- Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol;
- Creu cyflenwad o dai fforddiadwy;
- Sicrhau cartrefi diogel ac iach;
- Cartrefi a chymorth i bobl ddiamddiffyn;
- Hyrwyddo a chefnogi cymunedau.

4.3. Sefydlwyd "grŵp llywio" ar gyfer y Strategaeth Dai gyfredol sydd yn cynnwys Aelodau Arweiniol, Penaethiaid Gwasanaeth, Rheolwyr a Swyddogion gyda chynllun gweithredu clir a mecanweithiau monitro. Mae Cynllun Gweithredu manwl yn cyd-fynd â'r Strategaeth Dai sydd yn blaenoriaethu camau gweithredu a fyddai'n cael yr effaith fwyaf tra'n bod yn realistig ynglŷn â'r hyn y gellir ei gyflwyno gydag adnoddau cyfyngedig. Ers ei fabwysiadu yn 2015, mae'r Strategaeth Dai wedi gwneud cynnydd sylweddol ac mae mwyafrif helaeth y camau gweithredu wedi cael eu cwblhau a'u rhoi ar waith mewn arferion gweithredol.

- 4.4. Fe sefydlwyd y Grŵp Strategol Tai a Digartrefedd i ddatblygu ymagwedd fwy cydlynol. Cytunodd y grŵp i gyfuno'r Strategaeth Dai a'r Strategaeth Ddigartrefedd mewn i un Strategaeth Dai a Digartrefedd wedi'i diweddarau a bydd yn arwain y gwaith o ddatblygu'r Strategaeth ddiwygiedig. Caiff y Grŵp ei gadeirio ar y cyd gan y Cynghorydd Tony Thomas (Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau) a'r Cynghorydd Bobby Feeley (Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth). Mae Aelodau o'r Grŵp yn cynnwys yr Aelodau Arweiniol hynny â chyfrifoldeb am ardal o dai o fewn eu portffolios, Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol a'r Rheolwr Cynllunio Strategol a Thai. Mae'r ymagwedd yma wedi'i chydlynu, gellir datrys problemau ar y cyd, gellir cyfathrebu'n effeithiol a rhagor o gyfleoedd i weithio'n agosach ar draws adrannau.
- 4.5. Y flaenoriaeth nesaf yw datblygu ymagwedd gorfforaethol i fynd i'r afael â digartrefedd gan fod pandemig Covid-19 wedi rhoi llawer mwy o bwysau ar y gwasanaeth. Mae diffyg o ran llety dros dro a llety brys addas a gorddibyniaeth ar lety Gwely a Brechwast/Gwesty ac aros am gyfnodau hirach mewn llety brys. Mae'r ymagwedd yn ail-ganolbwyntio ar ddarparu mwy o ddatrysiadau llety i gynorthwyo unigolion digartref. Bydd y Strategaeth yn ddull iddynt gytuno ar flaenoriaethu digartrefedd a monitro cynnydd yn eu herbyn. Bydd hyn yn galluogi integreiddio gwell a pherchenogaeth gorfforaethol o waith ar ddigartrefedd.
- 4.6. Y cynnig yw cadw'r 5 prif thema, gan ychwanegu 'Atal a mynd i'r afael â Digartrefedd' fel thema ar wahân, i sicrhau ei fod yn cael ei dargedu fel blaenoriaeth. Mae cynllun gweithredu newydd yn rhan allweddol o'r Strategaeth Dai a Digartrefedd (**Atodiad B**).
- 4.7. Y cam nesaf ar gyfer y Strategaeth Dai a Digartrefedd yw ceisio cymeradwyaeth ffurfiol yng nghyfarfod y Cyngor ar 8 Rhagfyr 2020.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae chwe thema'r Strategaeth Dai a Digartrefedd a fanylir yn **Atodiad A** yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol canlynol – tai, yr amgylchedd, pobl ifanc a chymunedau cryf.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Bydd costau'r prosiectau yn cael eu monitro'n fanwl. Cedwir yr holl gostau o fewn y gyllideb - ein costau ni a chostau ein partneriaid.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Mae'r Strategaeth yn sgorio'n dda gan ei bod yn ceisio mynd i'r afael ag angen brys am dai i bobl digartref ac mae hefyd yn mynd i'r afael â'r angen hirdymor am dai fforddiadwy o safon yn ein cymunedau. Bydd mentrau i wella effeithlonrwydd ynni'r stoc dai bresennol ac adeiladu stoc newydd i safon uchel o gymorth i leihau tlodi tanwydd. Bydd gwelliannau effeithlonrwydd ynni o gymorth i fynd i'r afael ag effeithiau newid hinsawdd a chynorthwyo â datgarboneiddio a gwelliannau i fioamrywiaeth.

7.2 Bydd y Strategaeth yn annog gweithio mewn partneriaeth, gellid gwella hyn gydag ymgysylltiad pellach â darparwyr tai. Bydd cysylltiadau â mentrau a strategaeth eraill o gymorth i fynd i'r afael ag achosion digartrefedd. Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Les wedi'i gynnwys yn **Atodiad C**.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda'r Cabinet ac eraill?

8.1. Cynhaliwyd ymgynghoriad i ddatblygu'r Strategaeth Dai a Digartrefedd ddiwygiedig gan:

- Adroddiad i'r Bwrdd Rhaglen Pobl Ifanc a Thai (21 Tachwedd 2019);
- Cyfarfod y Grŵp Strategol Tai a Digartrefedd (chwarterol);
- Gweithdy i Gynghorwyr (15 Ionawr 2020);
- Craffu Perfformiad dros e-bost oherwydd i'r cyfarfod gael ei ganslo (6 Ebrill 2020);
- Uwch Dîm Arweinyddiaeth (18 Mehefin 2020 ac 21 Hydref 2020);
- Cyfarfod Penaethiaid Gwasanaeth i ystyried y crynodeb drafft a'r cynllun gweithredu (1 Medi 2020) ac mae cyfarfodydd chwarterol pellach wedi'u trefnu;
- Cyfarfod Cynghorwyr Allweddol (27 Hydref 2020);
- Sesiwn Briffio'r Cabinet (2 Tachwedd 2020).

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Bydd angen asesu goblygiadau cost llawn cynigion penodol sy'n cael eu datblygu fel rhan o'r Strategaeth er mwyn sicrhau eu bod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Mae sicrhau fod pobl yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sydd yn bodloni eu hanghenion yn brif flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae amrywiaeth o ddulliau yn eu lle i fonitro cynnydd, yn cynnwys yr adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Deddf Llywodraeth Leol 2000, Deddf Tai 1985 (A8), Deddf Tai 2004 (A8), Deddf Llywodraeth Leol 2003 (A87), Deddf Tai (Cymru) 2014.